

Avlen af ædle Heste i Frankrig.

Efter Eugène Gayot: la France chevaline.

Ved Lector B. Prosch.

Naar Taleren er om Avlen af ædle Heste, er det almindeligt kun at see hen til de engelske Erfaringer eller dog nærmest til de Beretninger, der gaae ud paa at aabne disse for Offentligheden; men den Grund, der kan siges at være bestemmende i saa Henseende, nemlig den storartede Maalestof, i hvilken denne Avl drives i England, burde maaskee netop have den modsatte Virkning. Thi for ikke at tale om, at Englænderne ere lidet meddeelsomme, og at det industrielle Præg, der er paatrykt al Huusdyravl i England, gjør det sandsynligt, at enhver betragter de Hemmeligheder, han maatte mene at besidde, som et Slags Patent at exploitere, saa bidrager ogsaa selve Omfanget til at vanskeliggjøre Oversigten; medens man derfor i engelske og fremmede Beretninger finder de grovere Træk i Avlen, dennes Forbindelse med Veddeløbene, Prøvernes Betydning og Indflydelse paa Hestens Udvikling, de hygieiniske Forholdsregler o. s. fr., atter og atter gjentagne, vil man derimod forgjæves søge Oplysninger om de Grundsatninger, der lede Englænderne i Valget af de Individier, der parres sammen, og om de Midler, ved hvilke de vide at undgaae de Skuffelser, der saa stadigt ledsage Esterligningerne af den engelske Avl paa Fastlandet.

Allerede det indskrænkede og let overfluelige Omfang af de franske Erfaringer maa give dem en ikke ringe Bigtighed

for alle dem, der endnu staae paa Forsøgets Standpunkt, og Interessen maa stige, naar Meddelelsen udgaaer fra en Mand, der ikke alene har havt rig Leilighed til at iagttage og prøve, — Eug. Gayot har nemlig i en Række af Aar været Bestyrer af Stam-Stutterier (pepinières), først i Pin i Normandiet, senere i Pompadour i Limousin —, men som ogsaa ved sin Dannelse og sine Studier er i Stand til at gjøre sig Rede for det opfattede; i sidste Henseende navnlig udmærke disse Meddelelser sig fremfor de fleste andre, saavel engelske som tydske, idet disse (og især de engelske) altid forudsætte et udstrakt Kjendskab til de fremtrædende Individier og disses hele Slægt, o: netop til det, om hvilket man søger foreløbig Oplysning. — Endelig er der ogsaa Meget i de franske Forhold, der stemmer overeens med vore, og saaledes maa gjøre de der indvundne Erfaringer end mere lærerige for os; dog gjælder dette mindre de hygieiniske Forhold, der vel tvertimod ere temmelig afvigende, end fornemmelig Avlens oekonomiske Side. Ligesom hos os finder Agerbruget nemlig i Landets egne Racer en fuldstændig Tilfredsstillelse af sin Trang til Hestekraft; Remonten behøver kun i Undtagelsestilfælde at tye til fremmede Markeder, idet de Mellemformer, der forholdsviis meest savnes, med stigende Held søges fremkaldte ved skjønnsom Fordeling af Landbestelere; men Luxusheste mangle ganske, og til Udfyldelsen af dette Savn staae kun to Veie aabne, enten Indførelsen af forædlede Heste, færdige til Brug, hvorved man dog ofte strander paa den vanskelige Acclimatization, eller eget Tillæg, støttet paa Stamstutterier af acclimatiseret engelsk og arabisk Fuldblod. Fremdeles frembyder den franske Avl ogsaa den Lighed med vor, at den savner Afløb for de Individier, der ikke forbinde tækkelig Form med de fra den ædle Race erhvervede væsentligere Egenheder, som Hurtighed, Udholdenhed, Holdning o. s. fr.; i England finde saadanne Heste, som bekjendt, villig Afætning, da den hurtigst mulige Befordring er en lidenskabelig Trang for Engländerne, og rimeligviis den første Aarsag til

Fuldblodsracens Dannelse; men i Frankrig som hos os finde de kun Kjøbere, naar de sælges som Affald eller mislykkede Produkter til meget lave Prijer, og ikke alene fordyres herved usforholdsmæssigen de mere vellykkede Individider, men tillige bidrage hine til at nedsætte de forædlede Hestes Anseelse, idet de ved at anvendes til et med deres Bygning uoverensstemmende Brug ofte paadrage sig skæmmende Lidelser og Feil, eller gaae tidligt til Grunde. — Endelig deler Frankrig politiske Forhold med os; hverken der eller her findes den Forbindelse af fyrstelig Formue med Garanti for dens Bevarelse paa een Haand, der er en uafviselig Betingelse for, at en Axl, der kræver saa store Kapitaler, Konsekvents og Tid, skal kunne lykkes; hvorledes man end ellers vil dømme saadanne Tilstande, for Hesteavlens have de en uafviselig Betydning, og at opstille Englands Exempel og paafalde en lignende privat Virksomhed i Lande, hvor Formuerne ere meget spredte, eller hvor Lovene forhindre, at varige Baand lægges paa Eiendommene, er derfor ligefrem Uforstand. Men Statens Mellemkomst ved Avlens Ledelse er ei heller uden Misligheder, thi derved præsigeres den alle de Fluctuationer, som snart de Styrendes personlige Forkjærlighed eller forudfattede Meninger, snart de politiske Videnskaber medføre; Frederiksborg Stutteries Historie afgiver et tilstrækkeligt flaaende Beviis i forstnævnte Henseende, og som Sideslykker hertil see vi i Frankrig den første keiserlige Regjering med udelukkende Forkjærlighed at begunstige det arabiske Blods Indførelse, medens Restaurationen hylder engelske Principer, og de følgende Regjeringer snart have heldet til den ene, snart til den anden Side. Hertil kommer endnu, at Aflen af adle Heste stadigen betragtes med ugunstige Dine af Demokratiet, saa at enhver af dettes periodiske Opblusninger i Frankrig har været betegnet ved et Indgreb i eller endog Standsning af hiin; og dette kan ikke ansees som tilfældigt, thi enhver offentlig Foranstaltning, der paa en mere direkte Maade kommer de høiere stillede Samfundsklasser til Gode, og kun indirekte eller ad Omveie

tjener de øvrige, vil altid vække Demokratiet's Mistænktsomhed, noget vi f. Ex. hos os med mærkbarlig Eigesæmhed have hørt give sig tilkjende i Sagen om Landbohøjskolen's Oprettelse. Men Avlen af ædle Heste maa for den Ukyndige altid synes, at være en Günstbeviisning mod de høiere Klasser, thi kun disse benytte saadanne paa første Haand; at de rene, ædle Racer ere nødvendige for at frembringe de Mellemformer, der som Landbestelere udstrække deres Indvirkning til alle Klasser af Opdræt, og ligeledes tjene Statsformaal, f. Ex. den militaire Remonte, det unddrager sig lettere Opmærksomheden. Men selv om man ikke er blind herfor, saa vil dog Statens Understøttelse af denne Side af Hesteavlens støde an mod en af de Sætninger, som de demokratiske Ledere allerede forlængst have opstillet som Troesartikel i Frankrig, og som derfra efter det tilbørlige Mellemrum ogsaa har fundet Veie til os, nemlig den, at Staten ikke bør drive Industri. At denne Sætning henhører til de halve Sandheder, — idet nemlig kun de Virksomheder, der inden en given Tid yde direkte Udbytte, efterstræbes af Privatmanden, medens alt det, der kun indirekte eller først efter længere Tids Forløb gjør sin Betydning gjældende, enten maa overtages af det Offentlige (o: Staten, Amtet, Kommunen som naturlige Associationer), eller lades ugjort —, er naturligtviis noget, der kun har ringe Vægt ligeoverfor den Rettelse, som saadanne „Principer“ medføre for dem, der ere ude af Stand til at oversee og bedømme enhver Sag for sig, og som intetsteds saa let som bag Principernes Skjermbræt skjule indskrænkede Evner eller manglende Indsigt. Men i Politiken er en Sætnings Tomhed ingen Hindring for, at den jo midlertidig kan faae stor Vægt, og det var i Kraft af denne Sætning, at den franske Stutteribestyrrelse i Aaret 1841 maatte see Frugterne af 25 Aars Arbeide spille, idet et Votum af Deputeretkammeret ophævede Guldblods-Stutteriet i Pin, da det havde overvundet de første Bannfeligheder, og tilveiebragt en Stamme af 65 Hopper, der berettigede til de største Forventninger for

Fremtiden. Anledningen til Stutteriets Ophævelse er i ovennævnte Retning ligesaa karakteristisk, som betegnende for det Trin af Udvikling, til hvilket Stutteriet allerede var naaet; thi efterat man i en Række af Aar havde bebreidet Stutteribestyrelsen, at den ikke underkastede sine Produkter nogen Prøve, og at der saaledes ikke havde nogen Garanti for disses virkelige Værd, modtog den sine Dadreres Udfordring, og stillede sine Heste paa de anseteste Baner i Frankrig, hvor de lagde en afgjort Overlegenhed for Dagen, og besejrede de Heste, der hidtil vare ansete for de bedste Løbere. Men langt fra derved at lukke Munden paa sine Modstandere, maatte den snart beklage sin Seir; thi da Beddeløbsbanens hidtidige Hærfker, Lord Seymour, af frænklet Egenfjærlighed traf sig tilbage fra Beddeløbsbanen og solgte sine Heste, brød Stormen først for Alvor løs; „Staten konkurrerede med den private Opdrætter og gjorde det umuligt for denne at bestaae,“ lød det fra alle Kanter, og for at tilfredsstille dette Skrig lukkedes, som sagt, Stutteriet, og splittedes dets Skatte til alle Sider, uden at den private Avl dog derved gik frem, men tvertimod jattes tilbage til samme Trin, som det før 1814 indtog. — Mon Moralen heraf ikke turde finde Anvendelse ogiaa udenfor Frankrig?

Restaurationen var den gunstigste Periode for Avlen af ædle Heste, og navnlig begrundedes i denne flere saavel Stats-, samt Hof- og Privatsutterier, der lovede det engelske Fuldblod en snarlig Akklimatisering og en stadig Udbredelse i Frankrig. Af Statsstutterierne var navnlig Pin bestemt til pepinière for det engelske Fuldblod, men saadant fandtes dog ogsaa saavel i Rozières (i Lothringen) som i Pompadour, uagtet sidstnævnte Anstalt fortrinsviis optog arabiske Stamdyr; det er allerede anført, at Pin fik en brat Ende, idet den ligesom Rozières indskrænkedes til Hingstedepot, og i Pompadour gik man senere fornemmelig ud paa at danne en engelsk-

arabisk Stamme, som formeentlig bedre svarende til Frankrigs Larv, end de høie og smalle Beddeløbere og altfor diminutive ægte Arabere. Kongefamilien oprettede 1818 i Meudon (og St. Cloud) et Stutteri, som under Hertugen af Guiche's Ledning dreves efter engelske Principer, og havde begyndt at vinde Anseelse, da Julirevolutionen bragte det i den Orleanske Families Hænder; fra 1830—33 vakkede Principerne frem og tilbage og Heste af alle Racer indsattes i Stutteriet, men fra sidstnævnte Aar vendte det under Hertugen af Orleans's Ledelse tilbage til sin første Plan, indtil dennes Død i 1842 paany bragte Usikkerhed tilveie, og efterat Stutteriet efterhaanden havde tabt i Glands, gik det i 1848 fuldstændigen ind. Hertugen af Descars oprettede ligeledes et Stutteri for engelsk Fuldblod, omtrent samtidigen med førstnævnte, nemlig i 1819; dette Stutteri, som først var i Sourches, og senere (i 1827) flyttedes til Roche de Bran (nærved Poitiers), udvidedes efterhaanden til ogsaa at optage arabiske Heste, og producerede med Held Blandinger af engelsk-arabisk Blod; men hver Stamme vedligeholdtes tillige fuldkommen reen, og i en Beretning om Stutteriet hedder det, „at flere af Fuldblodshopperne vare tillagte i samme, og langt fra at vise Tegnet til Udartning, vare de tværtimod større og førere end de (fra England) indkjøbte Hopper.“ Ogsaa dette Stutteri tabte sin Betydning efter Julirevolutionen; det lygnede i nogle Aar og ophævedes i fuldstændigt Forfald i Aaret 1840. — Af større Betydning navnlig for det engelske Fuldblod var Stutteriet i Biroslay (mellem Paris og Versailles); paa dette Sted havde der allerede førend den første Revolution været et Stutteri af ikke ringe Anseelse, men i 1790 ødelagdes det fuldstændigen; den sidste Eier, Hr. Rieussec, opgav imidlertid ikke Haabet, og da Ordenen vendte tilbage, begyndte han (i 1805) at restituere samtlige Anlæg, hvorpaa den franske Regjering foreslog ham paa dens Bekostning at gjenoprette Stutteriet, hvortil anvendtes orientalsk Blod, nemlig de arabiske, tyrkiske og persiske Hingster, der vare komne fra Ægypten, nogle orientalske Hopper, samt ende-

lig Hopper fra Limousin og Merlerault; dette Stutteri, som for en Deel remonterede de keiserlige Stalde, gif ind 1815. Hr. Nieussec havde forøvrigt i Løbet af disse Aar forandret sine Anskuelser; „han havde erkjendt som en beviist praktisk Kjendsgierning, at Produkterne af en Krydsning af europæiske Hopper med arabiske Hingster altid ere mindre og svagere byggede end deres Modre; han opgav derfor de arabiske Besselere, og anvendte engelske Hingster; Resultatet svarede ganske til hans Forventninger“. Det nye Stutteri blev saaledes fuldstændig engelsk, og senere forbandt han ogsaa Traineeranstalter med sit Stutteri, og stillede sine Heste paa flere Beddeløbsbaner; i alle Retninger var han heldig, men hans Død i Aaret 1835 standsede Stutteriets Virksomhed, det sygnede og havde i henved 10 Aar været uden Betydning, da det i 1848 endelig gif ind. Af reen forbigaaende Betydning var Stutteriet i Glatigny; det oprettedes for Beddeløbenes Skyld af en Engländer, Lord Seymour, som i et og alt fulgte sine Landsmænds Forbillede; han forskrev Heste af de anseteste Løberfamilier, lagde til, trainerede, og lod løbe, Alt uden Hensyn til Bekøstningen, naar kun Diemedet, et ubestridt Herredømme paa Beddeløbsbanen, opnaaedes. Dette sidste lykkedes ham ogsaa fra 1827 til 1841, da han første Gang saae sig flaaet uden Haab om Dpreisning; strax derpaa ophævede han hele sit Stutteri, solgte alle sine Heste (blandt hvilke tvende Hingster kjøbtes af Stutteribestyrelsen), og havde kun den Trost, som alt omtalt, at drage sine jeittrige Modstandere med sig i Faldet. De øvrige Privatstutterier have været rene Ubetydeligheder; kun eet, som oprettedes 1837 i Normandiet af Hr. Eug.umont, var anlagt med Sagkundskab, i større Maalestok, og lovede heldige Resultater, men Omkostningerne vare saa betydelige, at det allerede 4 Aar efter maatte ophæves.

Som Slutningsoversigt skal endnu kun tilføies, at der den 1ste Januar 1851 kun fandtes 394 Fuldblodsfolhopper i Frankrig, fordeelte paa 204 Hænder, 3: hver Eier besidder i Gjennemsnit kun 1,93 Hopper. Og medens 99 Eiere besidde

hver 1 Hopper, er der kun 5 Eiere, der besidde mere end 10 Hopper; det største Antal paa een Haand er 15 Hopper. Nationalstutterierne, som i 1841 i Pin alene eiede 65 Følhopper, besade i 1851 ialt kun 21 saadanne.

Men for at bedømme den Betydning, der maa tillægges den private Avl ligeoverfor de offentlige Stutteriers Virksomhed, er det ikke nok at see hen til Antallet af Følhopper alene; det staaer endnu tilbage at oplyse, hvorledes Hopperne have været benyttede, hvad Udbytte de have givet, samt endelig, hvorvidt Privatmanden selv har grebet Initiativet og formaaet at være sig selv nok, eller om han har indskrænket sig til den mere underordnede Rolle, at grunde sin Avl paa Hopper alene, og at gjøre Regning paa Benyttelsen af de af det Offentlige indkjøbte eller tillagte Hingster.

Gayot oplyser nu, at der af orientalske Heste er indført i alt 253 Individer; af disse indførte

Nationalstutterierne	132 Hingster og Hopper	} 253
Kongerne af Frankrig eiede	97 " " " *)	
Privatpersoner	" 24 " " "	

Af disse 253 Individer ere 222 Hingster, nemlig:

indførte af Kongerne og Privatpersoner ialt	108	} 222	} 253
af Nationalstutterierne	114		
og 31 Hopper, blandt hvilke ere indførte		} 31	
af Kongerne og Private	13		
af Nationalstutterierne	18		

Af engelsk Fuldblod er indført 182 Hingste og 255 Hopper, saaledes fordeelte:

at Private have indført 36 Hingster og 213 H., ialt 249 Ind.

Stutterierne . . 146 " og 42 " eller 188 "

Heraf fremgaaer altsaa aabenbart, at den private Avl har forudsat det Offentliges Understøttelse, idet den har overladt

*) for største Delen Præsenter fra Egypten og Berberiet.

samme at anskaffe Hingster, og selv indskrænket sig til det lettere og mindre bekostelige Hold af Hopper.

Seer man hen til de i Frankrig tillagte Individer, da viser det sig, at der af reen orientalsk og engelsk-arabisk Race er tillagt 151 Hingste (blandt hvilke 88 af engl.-arab. Race) og 152 Hopper (blandt hvilke 99 engelsk-arabiske). Af disse 303 Individer ere

tillagte i Privatstutterier 31 Hingste og 39 H., eller 70 Ind.

i offentlige 120 " " 113 " eller 233 "

af engelsk Fuldblod er tillagt 609 Individer

i Privatstutterier 168 Hingste og 243 H., ialt 411 Individer

i offentlige 78 " " 120 " ialt 198 "

246 Hingster og 363 Hopper.

De 183 arabiske og engelsk-arabiske Hopper have tilsammen været anvendte til Avl i 1248 Aar, o: ikke fuldt 7 Aar i Gjennemsnit.

De 618 engelske Fuldblods Hopper tælle tilsammen 4021 Tjenesteaar eller omtrent $6\frac{1}{2}$ Aar i Gjennemsnit.

Men i de offentlige Stutterier have 48 (deels indførte deels af Private kjøbte) Fuldblods-Høhopper givet 390 Føl, eller hver Hoppe har givet omtrent 8 Føl; hvorimod 273 Fuldblodshopper, indførte og underholdte af Private, kun have givet 780 Føl, o: ikke engang 3 Føl pr. Hoppe. Heraf fremgaaer, at samme Antal Følhopper bidrager langt mere til Racens Formerelse og Udbredelse i offentlige Stutterier end i private, da den private Eier ofte kun leilighedsviis anvender Hoppen til Avl.

Endnu mere viser de offentlige Stutteriers Overlegenhed sig, naar man forfølger de enkelte Individer gennem flere Generationer, og efterspor, hvormange Efterkommere de have ydet i fjernere, og altsaa mere akklimatiserede, Slægtstabsled. Gayot har saaledes forfulgt Efterkommerne af 10 af de meest bekendte Hopper, af hvilke 5 ere indførte mellem 1818 og 1821, de 5 andre imellem 1825 og 1829; 5 af disse Hopper

have været anvendte af Private, de 5 andre i offentlige Stutterier, Gjennemsnittet af deres Indførelsaar og Tjenestetid er det samme, men medens

de 5 private Hopper have givet i 1ste Generation 59 Individier, i anden 131, i tredie 60, i fjerde 4, og i femte ingen, tilsammen 254 Individier,

have de 5 Hopper i offentlige Stutterier efterladt i 1ste Led 45, i andet 193, i tredie 228, i fjerde 77 og i femte 7 Individier, tilsammen 550 Individier.

De offentlige Stutterier have saaledes i 5 Slægtsled givet et mere end dobbelt saa stort Udbytte som de private, og Overvægten vilde, forfulgt gennem et større Antal Led, stadigt vise sig større, da den private Avl næsten er udsluffet i 4de Led.

Det er imidlertid langt fra, at Eug. Gayot mis skjender Bigtigheden af den private Avl, om han end fra sit Standpunkt nærmest maa føle sig kaldet til at forjvare de offentlige Stutterier mod de stadige Angreb, hvorfor de ere udsatte, og at godtgjøre Nødvendigheden af Statens Bistand i et demokratisk Land, netop fordi det er demokratisk; han gjør saaledes gjentagne Gange med stort Eftertryk opmærksom paa, hvilken vigtig Rolle Antallet spiller, og at selv det strengeste Udvalg ikke formaaer at opveie dette. Samtidigt med nemlig at han paaviser, hvor stor en Hindring det er for den almindelige Udbredelse af en ny Race, at „vedkommende Ciere ikke ere istand til at anskaffe sig Hingster af første Rang, da saadanne paa Grund af deres Sjeldenhed, og paa Grund af Concurrencen mellem de forskjellige Stater, der søge at erhverve dem, ere saa kostbare, at i Frankrig kun Regjeringen alene formaaer at betale dem,“ og at Anvendelsen af middelmaadige eller ikke fuldstændigt akklimatiserede Hingster aldrig yder noget tilfredsstillende Resultat, søger han paa den anden Side at indskærpe Nødvendigheden af at anvende saa mange Hopper som muligt, saa at han endog tilraader ikke at være for

streng i Udvalget af disse. „Erfaringen lærer, at man ofte faaer meget værdifulde Føl af en aabenbart lidet lovende Hoppe; der udfordres hertil kun at benytte den til rette Tid, det vil sige under visse physiologiske Forhold, der desværre ere vanskelige nærmere at bestemme, og at give den en Hingst, hvis Blod harmonerer med den; desuden maa Hingsten nødvendigen være i fuldkommen livskraftig Tilstand.“ „Af Antallet alene fremgaaer en virkelig Overlegenhed, kun dette kan give disse udmærkede Individuer, der høve en Race til dens højeste Punkt, eller vedligeholde den paa det allerede naaede Trin. Hvad man end maatte foretage, af et ringe Antal vil man aldrig erholde nogen af de Størrelser, der ved deres Nytte begrunde et varigt Ry, eller endog gjøre Epoke i Avlens Historie.“ „Der kan endnu ikke tænkes paa nogen Sammenligning mellem Avlen i England og Arabien paa den ene Side og Frankrig paa den anden, thi Chancen for et heldigt og vellykket Produkt er naturligviis underkastet Antallets Magt. Hvor stor Omhu vi end maatte anvende paa at vedligeholde den rene Race i Frankrig, saa kunne vi dog ikke forlange at avle forholdsviis ligesaa mange udmærkede Individuer, som samme Race vilde give i Arabien. Afseet fra, at de ydre Forhold søie sig gunstigere i Orienten, beholder dog Mængden sin fulde Gyldighed; den taler og vil altid tale imod os. Ligesaa forholder det sig med det engelske Fuldblod, saa længe vi ere i saa afsjort en Minoritet.“ „Racens Formerelse er saaledes et Hovedpunkt,“ men denne afhænger af Indførsel og Reproduktion. Indførselen har snevre Grændser satte for sig, „thi gode Individuer ere altid sjeldne og kostbare, og udmærkede Hopper ere neppe lettere at faae end udmærkede Hingster;“ Reproduktionen bidrager langt væsentligere og rastere til Formerelsen. Reproduktionen er saaledes ikke blot det første Skridt til, men endog Betingelsen for ethvert Fremskridt. Ad denne Vej kommer han tilbage til at vise, at ogsaa den Nytte, som Opdrætterne af Lugesheste drage af de offentlige

Stutterier, atter kommer Staten ikke blot indirekte men selv direkte til Gode.

Eug. Gayot gaaer ogsaa nærmere ind paa een af de Grunde, der give Antallet saa stor en Betydning. Det er allerede en streng Fordring, at tilveiebringe Dingsler og Hopper af første Rang, for paa disse alene at grundlægge Avlen; men Erfaringen viser, at selv dette ikke er nok, og at Afkommet af Forældre, der maae betragtes som ganske usædvanlige og udmærkede Individuer, ofte er meget middelmaadigt. Undertiden kan vel Aarsagen hertil ligge deri, at den ene eller anden af Forældrene ikke har været fuldstændigt akklimatiseret til den paagjældende Tid, thi „under Akklimatisationen lider ikke alene Dyrets Frugtbarhed, men det taber i alle sine Egenskaber,“ „Hopperen bliver vanskeligere drægtig, er mere udsat for utidig Fødsel, giver et mindre godt og mindre livskraftigt Afkom, og dette opdrættes kun vanskeligere;“ men ogsaa uden saadan Grund viser det samme Phænomen sig. Forfatteren antager en vis Uoverensstemmelse mellem begge de parrede Individuers „Blod“ at være den egentlige Aarsag, og anbefaler derfor med meget Eftertryk, i Stutterier at lægge Bånd paa „Homogenitet,“ efter som selv middelmaadige Individuer give bedre Afkom, hvor denne er tilstede, end udmærkede Individuer uden samme. Da Forfatteren henhører til den ældre Skole, og kun leilighedsvis giver ufuldstændige og overladiske Beskrivelser af de Individuer, han omtaler, kan det af hans Beretning ikke skjønnes, om der ved denne Overensstemmelse skal forstaaes en Lighed i Bygning, noget, som de store individuelle Forstjelligheder, hvilke saavel Fuldblodet som de orientalske Racer frembyde, ingenlunde gjør usandsynligt; han noies med at antyde, at Blodsslægtskabet er en sikker Gjenvei til Opnaaelsen af denne vigtige Egenskab. Gayot bemærker saaledes ved at omtale Stutteriet i Pin, og udhæve de Fremskridt, der vare gjorte, at „dettes væsentligste Fortjeneste bestod i dets Homogenitet og Forening til een Familie“, og senere ved at forfølge hele den engelsk-arabiske Races Historie i Pompadour

Kommer han til samme Resultat; først i 3die Generation, „da Hingster og Hopper vare sammenknyttede ved et fælleds Familiebaand,“ viser Afkommet et virkeligt indvundet Fremstridt, og først under saadanne Forhold har det været muligt at rekruttere Stutteriets Bestelere af eget Tillæg. Som bekjendt gjøre ogsaa engelske Forfattere, f. Ex. Apherley, opmærksom paa, at Sammenparringen af nogle Familier giver bedre Resultater end den af andre (Begrebet Familie her taget i snevreste Betydning, som en bekjendt Hingsts eller hyppigere en bekjendt Hoppes Afkom i første eller andet Led); men da de engelske Forfattere slet ingen Beskrivelser give, idet de forudsætte, at Alle kjende disse Familier, kan man heller ikke ved deres Angivelser komme Spørgsmaalets Løsning nærmere. Kun maa bemærkes, at det ikke alene i og for sig er fornuftigt, at søge Forklaringen til den, som det synes fra flere Sider, indrømmede Kjendsgjerning i en nødvendig Harmonie i Bygning, da en saadan Forudsætning er begrundet i let fattelige naturlige Forhold, medens Antagelsen af „Blodets“ Betydning streifer det Mystiske Gebet; men at der ei heller mangle Erfaringer, der lade sig let forene med første Antagelse, men stride mod sidste, og saaledes vel ikke godtgjøre Noget i et saa kildent Punkt, men dog give Fingerpeg, der ikke ganske kunne lades upaaagtede. Gayot anfører nemlig selv, at „Masjouds Blod altid har forbedret Napoleons,“ det vil sige i almindeligt Taleprog, at Esterkommerne af førstnævnte Hingst altid have givet bedre Afkom ved at parres med Esterkommere af sidstnævnte, end ved andre Forbindelser, og Masjoud er en Original-Araber, medens Napoleon er en fra England indført Fuldblodshingst, saa at der altjaa ikke her kan være Tale om Blodslægtkab.

Da vi her berøre et af de vanskeligste, men ikke mindst vigtige, Punkter i Avlen, skal jeg eksempelvis anføre nogle af de Erfaringer, paa hvilke Gayot støtter sig.

Som et mærkeligt Exempel paa de blivende Virkninger af den ene af Forældrenes usuldstændige Akklimatisiation anfører

han, at Hoppen Delfhine, ved Originalaraberen Massoud af Fuldblodshoppen Selim-mare, fød 1823, ikke alene selv var meget svagelig under Opvæxten, men at dens Afkom i flere Slægtsled viste samme Eiendommelighed. Efter sit tredie Aar udviklede Delfhine sig kraftigere, var livlig, af bred og regelmæssig Bygning, let og jordvindende i sin Bevægelse, en god Moder og Amme, og saa frugtbar, at den i 19 Aar bar 17 Føl; „men alle Føllene vare zarte, deres første Leveaar en lang Kriks, betegnet ved en Svagelighedstilstand, der trodsede den største Omhyggelighed, og altid truede med Fare; først efter det tredie Aar ophørte denne Tilstand og begyndte Kræfterne at udvikle sig.“ Samme Eiendommelighed viste sig i andet Led, og ingen Regel af Hingster har formaaet at have dette Anlæg, eller modvirke Arvelodden fra Moderen. Men Selim-mare, Delfhines Moder, var som de engelske Fuldblodshopper i Almindelighed en daarlig Amme, og Massoud var dengang nyligt kommen til Normandiet og endnu ikke vant til Klima og Foder. Baade Selim-mare og Massoud have isvrigt efterladt meget senere Afkom, men hverken ved Heel- eller Halvsjødskende findes samme Eiendommelighed omtalt.

Et andet Exempel afgiver Nichab, original-arabisk Hoppe (om hvilken nedenfor mere), som i Aarene fra 1825 til 1833 i Stutteriet i Pin gav 5 Hingst- og 1 Hoppesøl med engelske Hingster. Calife, den førstefødte, falden 1825 ved Fuldblodshingsten D. J. D., blev kun 1,₄₈ Metres (ikke fuldt halvtiende Kvarter) høi ligesom sin Moder, medens D. J. D. var 1,₅₇ Metres (lidt over 10 Kvarter) høi og i det Hele taget stærktbygget. Den næste Haly, falden 1826 ved Fuldblodshingsten Eastham, der var 1,₅₄ Metres høi, maalte 1,₅₀ Metres; Heelbroderen Pan, f. 1827, 1,₅₂ Metres; Førlighed og Styrke stode i Forhold til den forsøgede Storrelse. Det 4de Hingstføl Frivole, f. 1828 ved Fuldblodshingsten Tigris, der var 1,₅₇ Metres høi, opnaaede samme Høide som Pan, men alle Tigris's Føl vare spinkle og svage, og saaledes var Heelsøsteren Moïna, f. 1829, kun lille som Moderen, det

følgende, *Bienvenu*, et Hingstføl, igjen større (1,54 Metres) og kraftigere, men det sidste af disse Heelsødfkønde, *Arrogant*, atter lille og spinkelt, kun 1,49 Metres høi. Hele Rækken af Føl med engelske Hingster er her nævnt, thi kun derved kan det, der skyldes Forandring af Hingst, skjælnes fra Virkningerne af den fremskridende Akklimatisering; denne giver sig især tydeligt tilkjende i den stigende Udvikling fra Calife til Pan.

Som Exempel paa, at Individet af første Rang kunne yde et meget ufuldkomment Afkom, naar der ikke er „Homogenitet“ tilstede, anfører Gayot, at ovennævnte Hoppe *Nichab*, to Gange bedækket af *Massoud*, nemlig i 1833 og i 1836, begge Gange har givet et Føl, der staaer langt under dem, som samme Hoppe har ydet med mindre udmærkede Hingster, eller som samme Hingst har ydet med Hopper af lavere Rang.

Da disse flere Gange nævnte Individet saa at sige danne Grundlaget for den i Frankrig akklimatiserede arabiske Race og ligeledes for den engelsk-arabiske Race, vil det maaskee ikke være uden Interesse at give en kort Beretning om dem.

Nichab er tillagt 1818 af *Lady Stanhope* i dennes Stutteri ved Klosteret *Abra* i Libanon; dens Moder var en af de Hopper, som Traditionen lader nedstamme fra *Salomo's* Lider, og Faderen en af Arabiens berømteste Hingster, som tilhørte *Druiserfyrsten Scheich Bedfir*. Dens Lød var hvidt, let blommet, og med enkelte brune Pletter. — Hoppen tegnede allerede tidligen saa godt, at *Lady Stanhope* tilkaldte tyrkiske Stjernetydere for at stille dens Horoscop, og da disse forudsagde, „at kun Verdens største Kriger vilde være istand til at ride den“, blev den først tiltænkt *Napoleon*, hvis hans Skjæbne atter skulde vende sig, men da Udsigterne hertil just ikke vare lyse, foræredes den Aaret efter til *Oberst de Portes*, som i Forening med *Damoiseau* bereiste Syrien og Arabien for at indkjøbe Hingster paa det franske Stutterivæsens Regning. Hr. *de Portes* overlod den for 16000 Fres. til Her-

tuginden af Angoulême, der var blevet indtaget af Dyret; men da den trods sin Fromhed og Taalighed opfyldte Spaadommen, og „hurtig og fuldstændigt skilte sig ved enhver Berider, der forsøgte at bestige den“, solgtes den for ovennævnte Kjøbesum atter til Stutteribestyrelsen, og kom i sit 6te Aar (1824) til Pin. Her gav den i Aarene 1825—33 de nævnte 7 Føl med engelske Hingster, og overført til Pompadour gav den dernæst med arabiske Hingster 7 Hoppe- og 1 Hingstføl, indtil den paa Grund af en ondartet Gudsygdom maatte dræbes 1846 i sit 28de Aar.

Masfoud blev kjøbt af Oberst de Portes under hans Ophold hos den arabiske Orkenstamme Foedan, „som var den af alle de Stammer, han saae i Orkenen, der havde de smukkeste Heste.“ Hingsten var dengang 4 Aar gammel og blev benyttet som Besteler for Stammens Hopper, hvorfor det ogsaa var forbundet med store Vanskeligheder at bringe Kjøbet istand; der underhandlede derom i 3 Dage, „da Kjøbet allerede meentes at være affluttet, svang den Araber, der underhandlede med mig“, fortæller de Portes, „sig op paa Hesten, og sprængte tilbage til Orkenen, hvorfra han først vendte tilbage tredie Dagen efter, og endelig besluttede sig til at overlade mig den.“ — Masfoud er uden Modsigelse, paastaar Gayot, en af de bedste arabiske Hingster, der nogensinde ere blevene anvendte til Avl i Europa; den udmærkede sig ved sin kraftige og harmoniske Bygning, og navnlig ved sine Ledemod, sine Forknæ og Haseled; de Portes fortæller om den, at den nogle faa Dage efter Kjøbet paa et Spadsereridt satte over en Bæk, 15 Fod (5 Metres) bred, og det uden Løven, uden Tilløb, og uden Rytterens Hjælp. „Araberens, der reed den, steg, forbauset over et saadant Spring, af og kysede dens Fodder.“ Denne Bygning og Kraft nedarvede den constant paa sit Afkom. — Masfoud kom først til Pin, hvor den fra 1821—33 hørte til Hovedbestelerne, derfra kom den til Landbestelerdepotet i Tarbes, hvor den tilbragte 2 Aar, og endelig

til Bompadour, hvor den bedækkede de otte sidste Aar af sit Liv. Den døde i 1843 af et Slagtilfælde under Bedækningen, og blev 29 Aar gammel; den bedækkede i Løbet af 23 Aar 505 Hopper, efter hvilke ere faldne 243 Føl, som have naaet den udviklede Alder; blandt de 505 Hopper findes 25 Hopper i Pin og 52 i Bompadour. Den bedækkede saaledes i Gjennemsnit kun 19 Hopper aarlig udenfor Stutteriet, hvilket afgiver det meest slaaende Beviis paa, hvor lidet det arabiske Blod nu til Dags benyttes af Private, trods den almindelige Enthousiasme, med hvilken det omtales; det første Slægtsled er nemlig gjerne under det almindeligt søgte Maal, og Privatmanden har ikke Evne eller Villid nok til at bringe dette Offer for de følgende Slægter; atter en praktisk Illustration af Sætningen: Staten skal ikke drive Industri.

Nichab henhørte altsaa til Hopper af første Rang og bedækkedes kun af de bedste Fuldblods- og arabiske Hingster, man formaaede at opdrive, og dog var der blandt de 7 Hingster (6 engelsk-arabiske og 1 ægte arabisk) som den ydede, ikke en eneste, der egnede sig til Brug i de offentlige Stutterier; de bedste afgave Landbestellere af anden Rang, og den fletteste af dem alle skyldtes Parringen med Massoud, ubetinget den bedste blandt alle de Hingster, der dengang fandtes i Frankrig, og tilmed af lige saa reent arabisk Blod som Nichab selv. Af dennes 8 Døttre døde een i 3die Aar og een maatte tidlig udmynstres formedelt en Feil i Knæet; de 6 andre anvendtes til Avl, mere paa Grund af Moderens end deres egne gode Egenskaber; den fletteste var Dalila ved Massoud, de bedste vare Balsora og Céléfyrie ved Antar og Gamba ved Bédouin. — Antar var en arabisk Hingst af stort Værd, kjøbt i Nærheden af Aleppo; dens Ryg og Kryds vare udmærket smukke, men Boven kort og bunden, Forpiben lang, og Bevægelsen som Følge heraf kun kort; ligeledes havde den, hvad kun sjeldent træffes hos arabiske Heste, store Hove; disse Feil nedarvedes tildeels paa Afkommet, men ikke desto mindre hørte dens tvende Føl med Nichab til de bedste, og

hvad vigtigere er, til dem, der ved deres Afkom have begrundet Racen. — Bédouin var en fortrinlig Hingst og stod kun tilbage for Massoud; den hidrørte ligesom denne fra Stammen Foedan, og benyttedes til Avl i over 20 Aar; den døde 1841 28 Aar gammel. — Michabs 6 Døttre have tilsammen i de offentlige Stutterier givet 21 Hingste og 12 Hoppeføl, og deraf 17 Hingster og 11 Hopper ved ægte arabiske Hingster; blandt de 11 Hopper have 3 været af den Bestaffenhed, at de værdigen kunde udfylde deres Plads i Stutteriet, nemlig Legende (af Balsora ved Séderei), Marquise de Pompadour (af Céléfyrie ved Hussein) og Nazareth (af Gamba ved Hussein); blandt de 17 Hingster har kun een, Rajah, af Céléfyrie ved Massoud, tjent til Consolideringen af den arabiske Race i Frankrig, uden dog at være nogen Hovedbesteler. — Altsaa: af en udmærket god og usædvanligt frugtbar Hoppe, hvis Efterkommere ogsaa viste en sjelden Frugtbarhed, og under stadig Anvendelse af fortrinlige Hingster, er der i første Generation kun faldet 3 Hopper, der til Rod kunne henregnes til 1ste Klasse, men ikke en eneste Hingst af mere end secundær Godhed, og i 2den Generation (efter over 20 Aars Forløb) kun 3 Hopper af første Rang og 1 Hingst af lidt mere end anden. Men naar selv usædvanligt gunstige Omstændigheder kun tilstede en saa langsom Fremstriden, hvad skal man da kunne vente af mindre gunstige? er det rimeligt, at Privatmænd ville have Taalmodighed til at vente en Menneskealder, uden at høste noget positivt Udbytte? er det rimeligt, at de ville være tilfredse med at begynde Foretagender, som, naar den kommende Tid ikke fortsætter dem, saa saare let ville være spilt Nøie og spilt Kapital?

Gaae vi over til Massoud, da har denne Hingst vistnok efterladt meget og værdifuldt Afkom, Landbestelere af 1ste og 2den Rang, men af dens Parring med arabiske Hopper er der kun faldet een eneste Hingst, som har været brugbar i de

offentlige Stutterier, nemlig ovennævnte Rajah af Nichab's Datter, og denne staaer endda ikke alene under Masfoud, men endog under flere af de andre Originalarabere, der til forskjellige Tider ere indførte til Frankrig. Vedligeholdelsen af den arabiske Race fordrer derfor endnu stadig Indførsel af Hingster fra Orienten. — For den engelsk-arabiske Familie har Masfoud derimod udrettet meget, og af 124 i Pompadour fødte Heste af dette Stod nedstamme 91 fra den; med engelske Hopper har Masfoud navnlig ydet fortrinligt Afkom, saaledes 2 Hopper af første Rang, Delphine af Selim-mare, og Danaë af Deer, og dernæst en ret god Hingst, nemlig Ben-Masfoud af Gloris, en engelsk-orientalsk Hoppe (af Comus-mare ved Aslan, tyrkisk Hingst). — Og dog er det først i 4de Generation, at det engelsk-arabiske Stod har været istand til at remontere sig selv med Hovedbefelere, idet Kénocrate er den eneste Hingst af første Rang, som endnu er falden i Pompadour. Kénocrate er faldet ved Rajah (ved Masfoud af Céléfyrie) af Reine de Chypre; denne sidste nedstammer atter baade paa Fædre- og Mødrene-Side fra Masfoud, idet Faderen Eylau er falden ved Napoleon (Fuldblodshingst) af Delphine (ved Masfoud af Selim-mare) og Moderen Agar ved Eastham (Fuldblodshingst) af Danaë (ved Masfoud af Deer). Dette Exempel oplyser tillige Gayots Anskuelse af Blodslægtskabets Betydning.

Forholdet mellem Tillæg af Hingster og Hopper fremgaaer ogsaa deraf, at medens der i Pompadour findes 8 ægte arabiske Følhopper, tillagte i Frankrig (de 7 i Pompadour, den 8de i Gueures), tæller dette Stod ikke en eneste brugelig Hingst af eget Tillæg. Og medens der sammesteds findes 40 engelsk-arabiske Hopper af eget Tillæg, have kun 3 Hingster været anvendelige, og af disse er atter kun een af første Rang, de tvende andre kun af anden*).

*) Disse tvende forholde sig, hvad Nedstamning og Blodslægtskab angaae, omtrent som Kénocrate.

Eksemplerne vilde endnu kunne sørges med flere, men for ikke at trætte skal jeg indskrænke mig til de nævnte, som formeentlig tilstrækkelige til at godtgjøre de Slutninger, hvortil Gayot er kommen, og ligeledes til yderligere at belyse de Banfeligheder, hvormed Avlen af ædle Racer uundgaaeligen er ledsaget.
